

CHŁOPSTWO (38) *sb n*

Oba o jasne.

sg *N* chłopstwo (15). ◇ *G* chłopstwa (10). ◇ *D* chłopstwu (5). ◇ *A* chłopstwo (3). ◇ *I* chłopstw(e)m (4). ◇ *L* chłopstwie (1).

Przydawka zawsze w sg. *Orzeczenie* w sg (9) *MiechGlab*, *OrzList*, *BielKron* (6), *SarnStat*, w *pl m pers* (1) *Mącz*.

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *coll. Kmiecie, stan chłopski; lud wiejski; agrestes, rusticitas Cn* (37) : chocia zamek zepłowan ieft [...], wżakoż we wfi ieft Chłopstwo ięzyka Słowienkiego. *MiechGlab* 42; *KromRozm I Dv*; A tho zwoleńftwo themu chłopftwu dał był Cefarz wielki Kárzeł/ iż fie pierwey pokrzcili niż pánowie z fláchtą. *BielKron* 275; *Rofterk chłopftwá o wolność. BielKron* 284 *marg*; áż przyfzło na Zyfzkę/ kthory [...] zbunthował fie z chłopftwem á z Prážány przeciw panom á kfiężey *BielKron* 327, 201v [3 r.], 202, 203 [2 r.], 203v [2 r.], 204v (15); *Discus*, [...] Okrągła fziaba kámienna/ [...] którą przed tym grawáli młodzi ludzie/ yako u nas przed czały chłopftwo krąg w pośród wsi zwykli gráwác *Mącz* 90c; Czego niemogąc fcieriepć Sláchtá Mázowiecka zebráli fie z chłopftwem we wsi Długofiedli *StryjKron* 335; iż tylko máło co chłopftwá z nich zoftáło/ ktorzy fie potym z Litwą zmiefzáli *StryjKron* 340; *WerGość* 219; *SarnStat* 919.

Wyrażenia: »grube chłopstwo« (1): thák iżby był Rzym rychło vpadł/ á lud w grube chłopftwoby fie przemienił. *BielKron* 187.

»chłopstwo sielskie« (1): y w Kurlandfkiey ziemi chłopftwo fielfkie/ ktorzy fą wżyfcy Zmodzinowie *StryjKron* 160.

Szeregi: »chłopstwo i poddani« (1): Skąd vroflá rofpuftność [...]/ rozruchy á burzenya chłopftwá y poddánych przeciw vrzędom y pánom fwym *KromRozm I D*.

»ślachectwo i chłopstwo« (1): áni w pánowánium/ áni w poddáności nietrzebá mieć baczenia ná śláchectwo y ná chłopftwo [*nobilitatem et plebeitatem*] *ModrzBaz* 143.

»ubostwo, chłopstwo« (1): A przetoż mocarze/śláchtá [...] máią być ciężey karáni/ niżli vboftwo/ chłopftwo/ y ludzie od vrzędow wolni [*quam imbelles, plebei, privati*] *ModrzBaz* 70.

a. *Pospólstwo, plebs, motłoch; petrones, rupices, rupicones, vari Cn* (10) : *OrzList* f4; á gdy kazáli do zbroie/ chłopftwo/ to ieft lud pofpolity/ niechciał *BielKron* 107; ábowiem náfzło fie chłopftwá rozmáitego ze wżech tron [!] dofyc/ thák rzemieśnikow iáko mnichow *BielKron* 412v; *GórnDworz* 18; *CzechRozm* 157v; A gdy Chryftus vlfyfzał zgiełk á grzmot chłopftwá z włoczniámi/ [...] wżrzał z kárczmy *WerGość* 219, 221; Ták ieft/ iż *plebs* v nas nie zázywá Wolności/ ále iey teź chłopftwu nie trzebá *GórnRozm B*; Nie o chłopftwie fie tu mowi [...] ále fie mowi o ftánie Szlácheckiem *GórnRozm B*, *B marg*.

2. *Chłopskie pochodzenie* (1) : *Ignobilitas*, Chłopftwo. *Mącz* 248d.

Synonimy: 1. *kmiectwo*; **a.** *motłoch, plebs, pospolstwo*.